

PREHĽAD FUNKČNÝCH JAZYKOVÝCH ŠTÝLOV

Jazykový štýl	Všeobecné vlastnosti	Typické jazykové prostriedky	Mimojazykové prostriedky	Typické slohové postupy	Niektoré útvary, žánre
Hovorový subjektívny <i>funkcia:</i> spontánne povedať	ústnosť súkromnosť situačnosť stručnosť expresívnosť	nárečie, expresívne, nespisovné, parazitické slová, frazeologizmy, univerbizácia, nedôsledná výslovnosť, nespisovné slová a pod.	výrazná intonácia gestikulácia mimika pauzy plastika tela	rozprávací opisný výkladový, resp. úvahový	rozprávanie, dialóg, súkromný list, jednoduchá úvaha, jednoduchý opis, rozhovor
Náučný (odborný) objektívny <i>funkcia:</i> vysvetliť	písomnosť monologickosť verejnosť presnosť odbornosť	zložitá vetná konštrukcia, nociónálne slová, enumerácia, abstraktné pojmy, termíny, internacionalizácia, jednovýznamové slová a pod. .	grafické členenie textu interpunkcia ilustrácie, grafy schémy, tabuľky	opisný výkladový	výklad, štúdia, rozprava, recenzia, odborný opis, referát, seminárna práca
Administratívny objektívny <i>funkcia:</i> oznámiť	vecnosť stručnosť adresnosť neutrálnosť knižnosť	nociónálne slová, skratky kancelarizmy, termíny, trpné prídavia, prechodníky, menné vyjadrovanie, multiverbizácia, neúplné vety, číslovky a pod.	grafické členenie textu tabuľky predtlač	informačný opisný	zápisnica, protokol, zmenka, žiadosť, vyhláska, urgencia, súpis, poukážka, katalóg, životopis
Publicistický (novinársky) objektívno-subjektívny <i>funkcia:</i> informovať	písomnosť verejnosť informatívnosť variabilnosť aktualizovanosť automatizácia	pasívne konštrukcie, klišé, enumerácia, žurnalizmy, módné slová, obrazné pomenovania, menné vyjadrovanie, jednoduché vety číslovky, príslovky a pod.	grafické členenie textu grafika písma fotografie	informačný opisný výkladový/úvahový rozprávací	správa, oznámenie, interview, fejtón, reportáž, komentár, úvodník, glosa, besednica
Rečnícky (rétorika) objektívno-subjektívny <i>funkcia:</i> zreteľne povedať	ústnosť verejnosť sugestívnosť názornosť adresnosť	oslovenie, kratšie vety, obrazné vyjadrovanie, citoslovčia, opakovanie slov, knižné slová, rečnícke otázky a pod.	výrazná intonácia gestá, mimika kontakt s poslucháčom pauzy	výkladový, resp. úvahový	politická reč, súdna reč, kázeň, diskusný príspevok, prednáška, slávnostný prejav, prívet, prípitok, smútočný prejav
Umelecký subjektívny <i>funkcia:</i> esteticky vyjadriť	variabilnosť expresívnosť metaforickosť náznakovosť funkčnosť kompozície	lexika v celom rozsahu, zmeny v slovoslede, obrazné prostriedky, nespisovné prvky, zvukové figúry, rôzne syntaktické konštrukcie a pod.	grafické členenie textu ilustrácie	rozprávací opisný výkladový, resp. úvahový	pieseň, hymna, elégia, sonet, óda, lyrická skladba, román, balada, poviedka, komédia, tragédia
Esejistický objektívno-subjektívny <i>funkcia:</i> pôsobivo vysvetliť	subjektívnosť vecnosť spojená s estetickosťou, pojmovosť variabilnosť príznačovosť	obrazné prostriedky, expresívna lexika, termíny, striedanie gramatických časov, pestrá modálnosť a pod.	grafické členenie textu	výkladový, resp. úvahový	krátke prozaické úvahy o vedeckých a aktuálnych problémoch kultúrneho života – esej

PREHĽAD SLOHOVÝCH POSTUPOV

Slohový postup	Charakteristika	Niektoré útvary
INFORMAČNÝ	Sprostredkúva stručné údaje (fakty), vyberá a usporadúva ich do konkrétneho slohového útvaru. Odpovedá na otázky kto? čo? kedy? kde? ako? prečo?	správa, interview, oznámenie, inzerát, plagát, reklama, referát, žiadosť, objednávka, pozvánka, programy, rôzne tlačivá, zápisnica, životopis
ROZPRÁVACÍ	Zachytáva udalosti, príhody, zážitky v časovej postupnosti. Tak vzniká súvislé dejové pásmo.	román, poviedka, reportáž, rozprávanie, reprodukcia, balada, vtip, dynamický opis
OPISNÝ	Vyberá a usporadúva znaky a vlastnosti osôb, zvierat, vecí, činností a javov. Funkciou opisu je názorne slovami vystihnúť znaky, črty a vlastnosti.	opis (jednoduchý, odborný, umelecký, statický), návod na použitie, opis pracovného postupu, životopis, posudok, charakteristika, cestopis, karikatúra
VÝKLADOVÝ/ÚVAHOVÝ	Objektívne vysvetľuje príčinné a dôsledkové vzťahy medzi javmi života (úvaha a esej používa aj subjektívne prostriedky – vykladá vzťahy medzi javmi života zo zorného uhla pohľadu autora).	výklad, referát, prednáška, dizertácia, monografia, prejav, diskusia, diskusný príspevok, debata, úvaha, úvodník, esej, recenzia

Pomôcka na zapamätanie si štýlov: H.A.R.P.U.N(a). Pomôcka na zapamätanie si postupov: U.R.Y.V.O.(K).

Zostavil: PhDr. Ján Papuga, PhD.